
"ERMENİSTAN'IN ÇABALARI SONUÇSUZLUĞA MAHKUM"

25.04.2016

23 Nisan 2016

pusulahaber.com.tr

Ermenistan'ın, 1915 olaylarıyla ilgili diyalog yerine baskıyı ve dış müdahaleyi tercih etmesi ve çeşitli ülkelerin parlamentolarında yasa tasarıları kabul ettirmeye çalışması sorunu çözümsüzlüğe mahkum ederken, giderek dünyadan daha da soyutlanması en çok Ermenilere zarar veriyor.

1915 olayları konusunda Ermenistan'ın tutumuyla ilgili AA muhabirinin sorularını cevaplayan Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Başkanı Alev Kılıç, Ermenistan'ın, 1915 olaylarına ilişkin tezini dış müdahalelerle ve zorlama yöntemiyle kabul ettirme çabalarının sonuç vermeyeceğine dikkati çekti.

"Böyle bir yöntem sonuç vermez, tersine bu uzlaşmazlığı devam ettirir. Artık bu tek taraflı baskıların etkinliği de kaybolmaktadır." diyen Kılıç, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin (AİHM), "Soykırım iddialarını inkar" davasında Doğu Perinçek'in ifade özgürlüğünün ihlal edildiğine hükmetmesini ve Fransa Anayasa Konseyi'nin Gayssot Yasası'nın iptali istemiyle açılan davaya müdahil olan Ermeni grubunun taleplerini reddetmesini, bu durumun örnekleri olarak sıralıyor.

Siyasi yönü ağır basan tarafgir yaklaşımların sonuç getirmeyeceğini ifade eden Kılıç, parlamentoların farklı zamanlarda aynı konu hakkında farklı kararlar alabileceğini belirterek siyasi kararların hukuki bağlayıcılığının olmayacağını vurguluyor.

Türkiye'nin daha önce önerdiği gibi, 1915 olaylarını inceleyecek objektif bir tarihçiler komisyonu kurulması ve ortak bir anlayışa ulaşılması gerektiğini kaydeden Kılıç, "Bu ortak anlayış da kaçınılmaz olarak bunun tek taraflı bir acı olmadığını, karşılıklı çekilen acılar olduğunu ortaya koymaktır." ifadelerini kullandı.

Emekli Büyükelçi Şükrü Elekdağ da Ermenistan'ın siyasi kazanımı ne olursa olsun belirleyici hususun, hukuki durum olduğuna dikkati çekti.

"Her ne kadar Ermeni tarafı fanatik bir dürtüyle ve yoğun ve sistematik bir çalışmayla yeni mevziler kazanmış olsa da Türkiye'ye soykırım suçunu dayatacak bir konumdan hayli uzaktır." ifadesini kullanan Elekdağ, konuyla ilgili BM ve AİHM kararlarını hatırlattı.

Elekdağ, Ermenistan ve diasporasının 1915 olaylarının yüzüncü yıl dönümü için uzun süre hazırladıklarını, büyük maddi kaynaklar ve yoğun çabalara rağmen istediklerini elde edemediklerini belirtti.

Ermenilerin, siyasi destek konusunda başarı kazansalar da hukuki anlamda mesafe alamadıklarını dile getiren Elekdağ, "Belki, birkaç yeni mevzi elde edebildiler ancak elde ettikleri sonucun kendi aralarında da düş kırıklığına yol açtığı bir gerçek. Sarf ettikleri çabalar sayesinde soykırım kervanına birkaç yeni üye katılmasını sağladılarsa da elde ettikleri sonuç beklentilerinin çok altında kaldı." diye konuştu.

"BM'in 1948 tarihli 'Soykırımın Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nin 6. maddesi, bir olayı soykırım olarak tanımlama yetkisini sadece o olayın cereyan ettiği ülkenin ilgili mahkemesine veya yetkili kılınmış bir uluslararası mahkemeye vermektedir. Bu durumda, kendilerini yetkili mahkeme yerine koyma gafletinde bulunarak Türklerin soykırım suçu işlediğini iddia eden parlamentolar, uluslararası kuruluşlar ve siyasetçiler tarafından yapılan açıklamalar hukuken kuru iftira olmaktan başka bir anlam taşımazlar." diyen Elekdağ, Ermeni tezinin Ermeni kimliğinin bir parçası haline getirildiğini hatırlatarak sorunun diyalog veya ortak tarih komisyonu ile çözülemeyeceğini savundu.

Elekdağ, meselenin Türkiye açısından da çok boyutlu uluslararası bir hal aldığına işaret etti. Meselenin, tarihi, hukuki, siyasi, uluslararası kamuoyu ve eğitim boyutlarıyla ele alınması gerektiğini vurgulayan Elekdağ, sorunun çözümü için bu beş alanda uzun vadeli stratejik plan yapılması ve bu planı uygulayacak iç ve dış kurumsal yapının tesisine ihtiyaç olduğunu söyledi.

ODTÜ Tarih Bölümü Başkanı Prof. Dr. Ömer Turan da dış baskı taktiğinin Ermeniler için yeni olmadığına dikkat çekti. Ermeni milliyetçilerin, Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemlerinden bu yana Türkleri "baskılarla uluslararası platformlarda sıkıştırarak ve Türkiye'nin düşmanlarıyla işbirliği yaparak manipülasyonlarla zor duruma düşürme yolunu" izlediklerini ifade eden Turan, "Sonuç alamayacakları gibi çok fazla zarar da veremezler. Bu, karşılıklı yıpranmayı getirir ama bu da en çok Ermenilere zarar verir." ifadelerini kullandı.

İzlediği yanlış politikaların Ermenistan'ın fakir ve dünyaya kapalı bir ülke haline getirdiğini savunan Turan, "Halbuki bin yıldır aynı kültürün içerisinde aynı topraklarda yaşadıkları Türkler ile dostluk kurup, Türk'ün uzattığı ele aynı sıcaklıkla mukabele etme yolunu takip etselerdi, kendileri için çok daha iyi olurdu." diye konuştu. Turan, kendi toplumları içinde de Ermeni tezlerine itirazlar olduğunu ancak baskı ve aşırılıkla bunların sindirildiğini söyledi.

Emekli Büyükelçi Ömer Engin Lütem de parlamento kararlarının hukuki bağlayıcılığı olmadığı görüşünü paylaştı. Ermenilerin, son 50 yılda 26 ülkede 1915 olaylarıyla ilgili karar çıkarttığını hatırlatan Lütem, konuyla ilgili kararı verecek mercinin uluslararası ceza mahkemesi ya da Türkiye'de tesis edilecek bir mahkeme olacağının altını çizdi.

"Uluslararası hukuk da 'Bu işi ya olayın olduğu ülkenin milli mahkemesi ya da uluslararası ceza mahkemesi çözer' diyor." ifadesini kullanan Lütem, bunun dışındaki kararların, toprak ve tazminat taleplerinin hukuki olarak bir anlamının olmayacağını vurguladı. Lütem, "Zaten 50 yıldır bir sonuç alamadıklarına göre, bundan sonraki 50 yılda da bir sonuç almayı beklемelerinin bir anlamı yok." diye konuştu.

AVİM Uzmanı Mehmet Oğuzhan Tulun ise Ermenilerin, sonu vermese de saplantı haline getirdikleri dış baskı politikasından vazgeçmeyeceklerine işaret etti.

Ermeni iddialarının tarihi ve hukuki tutarsızlıklarına dikkati çeken Tulun, konunun kimlik inşasının bir parçası haline geldiğine işaret ederek şunları söyledi.

"Ermeniler, tezlerinden vazgeçtikleri anda da kendileriyle ilgili çelişmiş olacaklar. Ermenistan hükümeti bu politikadan vazgeçtiği anda Ermenistan kamuoyu 'Siz neden Türkiye'ye taviz veriyorsunuz' diye hesap sormaya başlar. Aslında kendilerine zarar veriyorlar. Türkiye ile sınırları kapalı. Ekonomileri kötü. Kendi kendilerini hapsetmiş durumdalar. Maalesef, bu Ermeniler açısından acı bir kısır döngü. Bu saplantılar, ön yargılar ve iç siyasetin bir araya getirdiği durum, karmaşık ve içinden çıkılmaz hale geldi. Bunun da mimarı Ermenistan'ın kendisi."

- 1915'te ne oldu?

Osmanlı Devleti'nin 1914'te başlayan 1. Dünya Savaşı'na Rusya ile farklı saflarda katılmasını fırsat bilen Ermeni milliyetçileri, bağımsız Ermenistan devletini kurmak gayesiyle Rus güçleriyle işbirliği yaptılar.

Rus ordusu, Doğu Anadolu'yu işgal ettiğinde gönüllü Osmanlı ve Rus Ermenilerinden büyük destek gördü. Osmanlı ordusunda görev yapan bazı Ermeniler de Rus ordusuna katıldı. Ermenilerin oluşturduğu birlikler ordunun lojistik kanallarını tahrip ederek Osmanlı ordularının ilerlemesini yavaşlatırken, Ermeni çeteleri de işgal ettikleri yerlerde sivillere yönelik katliam ve zulümlere girişti.

Osmanlı Hükümeti, bu gelişmelerin önüne geçmek için Ermeni temsilcileri ve kanaat önderlerini ikna etmeye çalıştı. Ancak başarılı olamadı. Ermeni komitalarının saldırıların artması üzerine hükümet, 24 Nisan 1915'te Ermeni devrimci komitelerin kapatılması ve bazı Ermeni ileri gelenlerin tutuklanmalarına ve sürgün edilmelerine karar verdi. Daha sonra, her yıl "Ermeni soykırımını" anmak amacıyla düzenlenen etkinlikler için bu tarih seçilecekti.

Tedbirlere rağmen saldırıların sürmesi nedeniyle 27 Mayıs 1915'te Ermeni nüfusunun savaş bölgesinde olanları ve Rus işgal ordusuyla işbirliği yapanlarının göç ettirilmesi kararı alındı. Osmanlı Hükümeti, göç edenlerin insani ihtiyaçları için planlamalar yaptıysa da savaş koşulları, iç çatışmalar, intikam peşindeki yerel gruplar, eşkıyalık, açlık ve salgın hastalıklar nedeniyle göçler sırasında çok sayıda Ermeni hayatını kaybetti.

Tarihi belgeler, hükümetin, söz konusu trajik olayların yaşanmasını amaçlamadığı gibi göç eden Ermenilere karşı işlenen suçları cezalandırıldığını açıkça ortaya koymakta. Nitekim, henüz savaş son bulmamışken yaşanan insani trajedi sırasında olaylara karışarak suçlu bulunanlar yargılanarak idam edildi.

1917 Bolşevik Devrimi üzerine savaştan çekilen Rusya, bölgeyi Ermeni çetelere bırakırken, Rus ordusunun geride bıraktığı silah ve cephaneyle komitalar pek çok Osmanlı yerleşim yerini işgal etti. Savaşın sonlarına doğru toparlanan Osmanlı Ordusu, Ermenileri Doğu Anadolu'dan çıkarmayı başardı.

Osmanlı Devleti'ne, imzalamak zorunda kaldığı Sevr Antlaşması'nda Doğu Anadolu'da bir Ermeni devleti kurulması dayatıldı. Ancak antlaşma hayata geçmedi. Bunun üzerine Ermeni birlikleri yeniden Doğu Anadolu'yu işgal etti. Aralık 1920'de bu birlikler de püskürtüldü. Daha sonra imzalanan Gümrü Antlaşması ile de bugünkü Türkiye-Ermenistan sınırları çizildi. Ancak Ermenistan'ın Rusya'nın parçası olması nedeniyle antlaşma uygulanamadı. Antlaşmadaki hususlar, 1921'de Rusya ile imzalanan Moskova, Azerbaycan, Ermenistan ve Gürcistan'la imzalanan Kars Antlaşması ile kabul edildi. Ermenistan, SSCB'den bağımsızlığını elde ettiği 1991'de, Kars

anlaşmasını tanımadığını açıkladı.

- Adil hafıza ve empati ihtiyacı

Ermenistan ve Ermeni diasporasının genel beklentisi, Türkiye'nin 1915 tehciri sırasında yaşananları soykırım olarak tanıması ve tazminat ödemesi. "Soykırım" kavramı, 1948 Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılması Sözleşmesi'nde ulusal, ırksal, etnik veya dinsel bir grubu kısmen veya tamamen yok etme eylemi olarak tanımlanıyor.

Söz konusu olayların soykırım olarak tanımlanamayacağına dikkati çeken Türkiye, 1915 olaylarını her iki taraf açısından da bir "trajedi" olarak niteliyor. Türkiye, konunun siyasi çatışmalardan uzak, tarihe tek taraflı bakmadan, tarafların birbirlerinin neler yaşadığını anlama ve birbirlerinin hafızalarına saygı duyma şeklinde özetlenen "adil bir hafıza" perspektifinden çözülmesi gerektiğini vurguluyor.

Türkiye, tarafların arşivlerinin yanı sıra üçüncü ülkelerdeki arşivlerde de 1915 olayları konusunda araştırma yapılmasını, Türk ve Ermeni tarihçilerle diğer uluslararası uzmanlardan oluşan bir ortak tarih komisyonu kurulmasını teklif ediyor.

- Erivan ilişkileri normalleştirme fırsatını değerlendiremedi

İki ülke ilişkilerin normalleştirilmesi için en önemli gelişme Ekim 2009'da yaşandı. Taraflar, İsviçre'nin Zürih kentinde diplomatik ilişkilerin yeniden tesisi ve ikili ilişkilerin geliştirilmesine yönelik iki ayrı protokol imzaladı.

Protokollerde karşılıklı güven tesisi ve mevcut sorunların çözülebilmesi için tarihsel kaynak ve arşivlerin tarafsız, bilimsel incelenmesi konusuna yer verilirken, sınırların da karşılıklı olarak tanınması ve ortak sınırların açılması öngörülüyordu.

Turizm, ticaret, ekonomi, ulaştırma, iletişim, enerji ve çevre konularında işbirliği yapılması, üst düzey siyasi istişarelerden öğrenci değişim programlarına ilişkilerin normalleşmesini tesis edecek adımlar da protokolde yer almıştı.

Türk hükümeti protokolü onaylanmak üzere doğrudan TBMM'ye gönderdi. Ermenistan hükümeti ise metinleri Anayasa Mahkemesinin incelemesine sundu.

Mahkeme, protokollerin Anayasa'nın lafzına ve ruhuna uymadığına hükmetti. Gerekçe olarak, Ermenistan Anayasası'nın, "Soykırımının uluslararası alanda kabul edilmesi için çabaların sürdürülmesini" gerekli kılan Bağımsızlık Bildirisi'ne atıfta bulunduğu hatırlatıldı.

Bu bildiri aynı zamanda, Türkiye'nin doğusunu Ermeni vatanının bir parçası olan "Batı Ermenistan" olarak adlandırıyor. Ermenistan Hükümeti protokollerin onay sürecini dondurduğunu Ocak 2010'da açıkladı. Bundan 5 yıl sonra da Ermeni hükümeti tarafından geçen Şubat ayında geri çekildi.

Bu arada Aralık 2013'te Ermenistan'ı ziyaret eden dönemin Dışişleri Bakanı Ahmet Davutoğlu, ziyaretinin ardından yaptığı açıklamada, sorunun çözümü için tek taraflı yaklaşımlardan ve konjonktürel değerlendirmelerden uzak, adil ve insani bir tutum sergilenmesi gerektiğini, tarihin ancak adil hafızayla inşa edilebileceğine dikkat çekti.

Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan da başbakanlığı döneminde yaptığı 23 Nisan 2014 tarihli açıklamada, 1. Dünya Savaşı şartları altında hayatını kaybeden, başta Ermeniler olmak üzere tüm Osmanlı yurttaşlarına taziye diledi, barış ve uzlaşma çağrısı yaptı.

Kaynak/Source: